

'KARANLIK IŞIGIN YOKLUĞUDUR'

İrem Uşar'ın çocuklar için yazdığı "Fenerden Taşınan Işık", bir nevi "Türk Küçük Prens'i". Ege'de bir deniz fenerinde geçiyor ve içindeki ışıktan vazgeçmeyen bir çocuğun hikâyesini, çocuğun fener ışığıyla arkadaşlığını anlatıyor. Uşar hikâyesi üzerinde çalışırken Einstein'ın bir sözüne rastlamış ve bu söz yazdıklarına adeta rehber olmuş: "Karanlık diye bir şey yoktur, karanlık ışığın yokluğudur."

Gülenay BÖREKÇİ

■ "Ayrıkotu" diye bir roman yazmıştınız, yetişkinler için... O romanla bu, yani çocuklar için yazdığınız "Fenerden Taşınan Işık" arasındaki fark ne, yazma süreci açısından, yazma zevki açısından veya başka açılardan?

"Ayrıkotu", derinlere bir kazıydı. "Fenerden Taşınan Işık" ise berrak bir suda yüzmeye benziyordu. Yazının verdiği haz bazen ağır, bazen hafif olabiliyor. "Ayrıkotu"nda yetişkinliğe giriş yapan birinin sarsıntıları, sorgulamaları, yalnızlığı ve mektuplar aracılığıyla dostluk arayışı vardı. Tüm bunlar bir çocuğun anlayamayacağı yetişkinlere has düğümler. Çocuklar kendilerine böyle düğümler atmıyorlar. Ne zaman ki büyüyoruz, düşünce devreye fazlaca girmeye başlıyor, o zaman sorgulamalar da başlıyor.

■ "Fenerden Taşınan Işık"taki ayrıkotları kimler?

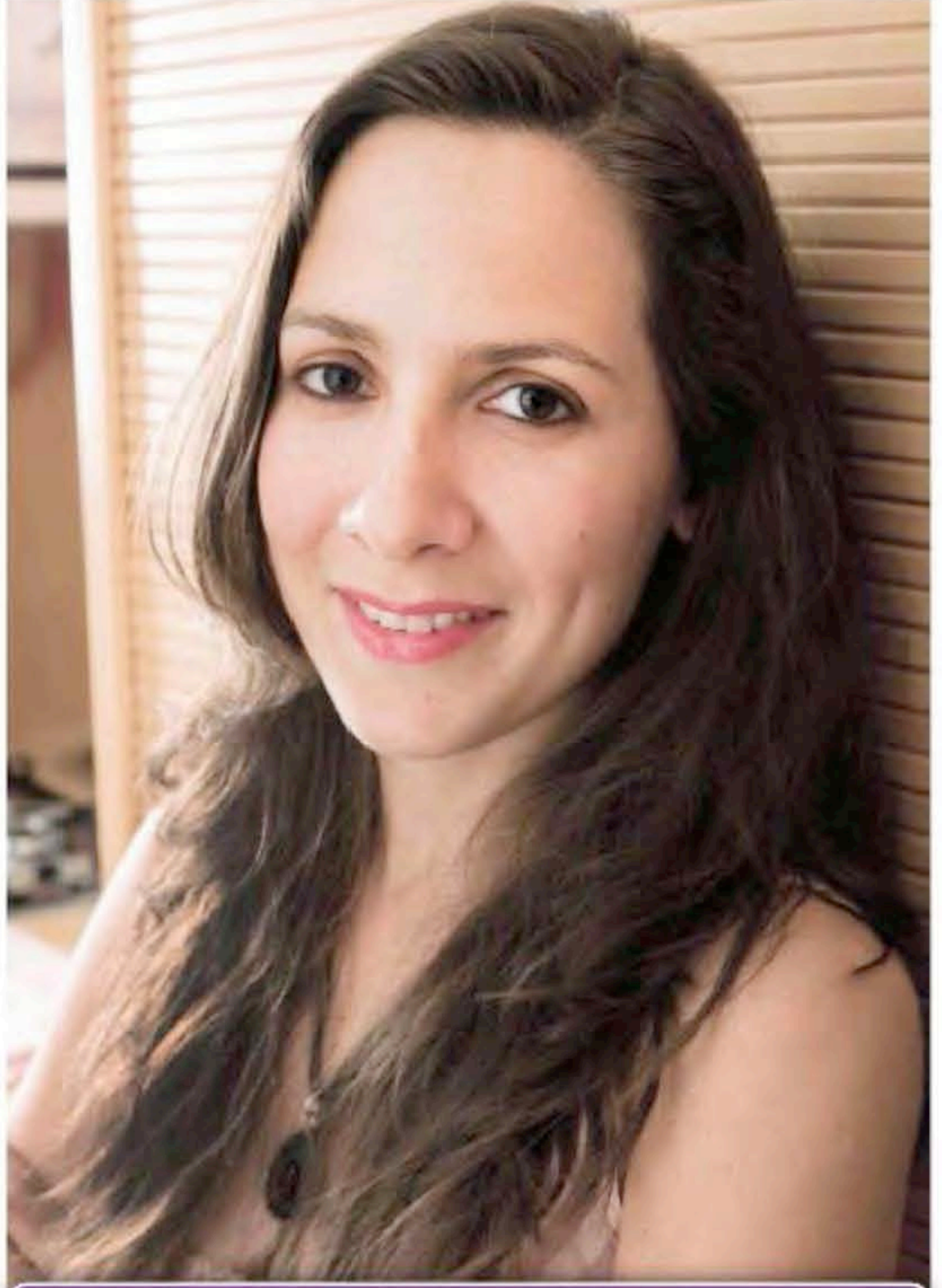
Fener bekçisi baba olabilir belki. Her gün aynı saatte yakması gereken bir fener var ve tüm ailenin hayatı bu rutinin etrafında akıp gidiyor. Bir çeşit inziva, soyutlaşma hali de yaşıyorlar. Kaybolmuşlara yol gösteren olmak sorumluluğunu almışlar ve ışığa hizmet ediyorlar. Kendilerine has bir döngüye sahip çıkıyorlar. Fenerler hep uç noktalarda, uzaklarda ve denizle, gökle baş başadır. Fenerci aileleri doğaya karşı verilen mücadelenin de metaforları aslında.

■ Hayvanlarla konuşan, onlarla, hatta odasına giren ışıkla bile arkadaşlık eden küçük kahramanınızı yaratırken kimden ilham aldınız?

Bundan altı-yedi yıl önce dünyadaki deniz fenerlerini gezen bir arkadaşımın Zonguldak'taki feneri ziyaret etmiştik. Orada geçirdiğimiz geceyi unutmam imkânsız. Fenere tırmandığımda karşımda uzanan ufku, karanlık geceyi süpüren ışığı... Bu hikâyedeki kahraman "yaralı bereli yaramaz oğlan", yılanı, köstebeği ve kenelerle ilişkisi bakımından Zonguldak fener bekçisinin oğluna epey benziyor! O geceden yıllar sonra, fener ışığıyla arkadaşlık eden bir oğlanın öyküsü doğmuş oldu.

■ Siz öyle bir çocuk muydunuz? Tabiatla ilişkiniz şimdi nasıl? Sizce günümüzde tabiatla ilişkimizde eksilen şeyler bizi nasıl etkiliyor yaratıyor?

Ben de bahçede ve parklarda büyüdüm. Ama hikâyedeki oğlan kadar özgür de değildim. Hayvanlara ve doğaya karşı hep sevgi vardı içimde ama hiçbir zaman oyun arkadaşlarım yılanlar ya da köstebekler olmadı. Ama evimizde aynı anda koca bir akvaryum dolusu balık, bir muhabbet kuşu, bir köpek ve üç kaplumbağa olduğunu hatırlıyorum. İnsan dışında

'SIVRICE DENİZ FENERİ ARTIK KÜTÜPHANE OLDU'

Sivrice Deniz Feneri'yle ilişkinizden söz eder misiniz? Bu sizden istenen bir proje miydi, yoksa siz mi bu konuda yazmaya karar verdiniz?

Benim harika bir dedem var. Öldüğünde bende "Hay Allah, ne güzel eğleniyorduk!" hissi bırakan biri. Geçen yaz, ailede sürekli anlatılan ve bende birikmiş hikâyelerini yazmaya karar verdim. Hikâyeleri küçük bir çocuğun dilinden anlatmaya başlayınca yavaş yavaş bir çocuk kitabı şekillenmeye başladı. Dosyayı [Güneşiği](#) Kitaplığı'na gönderdim. Çok kısa bir sürede bana ulaşip basmak istediklerini söylediler. Bu arada da editörüm Müren Beykan'dan başka bir teklif geldi. Bir deniz feneri hikâyesi yazar mıydım? Üstelik Türkiye'deki tek deniz feneri kütüphanesi için. Bu, Sivrice'de Hacer ve Yücel Sayman'ın gerçekleştirdiği bir hayal. Ben de o hayalin bir parçası oldum bir bakıma. O dönemde PEN Belçika'nın davetiyle Antwerp'e gitmiştim.

Hikâyeyi orada kaldığım sürede yazdım.

Deniz fenerleri artık işlevleri kalmayan yapılar, onların hâlâ çalışıyor durumda olmasını özlerken aslında kaybettiğimiz neyi özlüyoruz?

Emekliliklerinde onlara restoran olmayı yakıştırıyorlar genellikle. Bu kitap, Sivrice Deniz Feneri için projelendirildi. Sivrice'deki gibi kütüphaneye çevrilen bir fener daha yok bildiğim kadarıyla Türkiye'de. Hâlâ aktif olanlar da otomasyona geçti. İnsanlarla fenerler arasında hep bir bağ olmuş. Fenerlere yüzyıllardır anlamlar yüklenmiş: Kurtarıcı, yol gösterici, umut dağıtan... Karanlık, fırtınalı bir gecede denizde kaybolmuşken bir fener ışığı görmenin insana ne hissettireceğini tahmin edebiliyorum. Kaybettiğini sandığın ışığı tekrar bulmak ve "al sana hayatta bir şans daha" denmesinin... Deniz fenerlerine ruhunu, kendini bu ışık görevine adanmış fenerci aileleri veriyordu bence.

başka canlılarla ilişki kurmayı öğrenmek bir çocuğu zenginleştiriyor. Farklı beden dillerinin, farklı iletişim yollarının, sevgi alışverişlerinin varlığıyla tanışıyor ve bunu doğallıkla kabul ediyorsunuz. İşte o zaman "ormanların kralı" olma derdindeki kör insan egosu size çok manasız ve itici geliyor. Nükleer santraller, HES'ler hep bu egonun eserleri. Hikâyedeki yaramaz tombul oğlanın da bu halden kaynaklanan bir doğallığı, samimiyeti var.

■ Geçenlerde İngiliz romancı Martin Amis çocuk

kitabı yazmanın düpedüz çocuk işi olduğunu, hakiki edebiyatçılara yakışmayacağını söyledi. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Bunu ancak çocukluğunda masalların, hikâyelerin büyüleyici dünyasına hiç girmemiş, o hikâyeler sayesinde hayaller kurmamış biri söyleyebilir. Yetişkin bir dilin, çocuk bir dile tekrar varması ince bir ayar istiyor. Elbette bu ayarı yakalamak kolay değil, gelirse doğallıkla geliyor. Ve bunun için, içerde bir yerlerde taze kalmış olmak gerekiyor.